

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

ДМИТРІВ МАР'ЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

ОБЛІК, АУДИТ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Савків Уляна Степанівна

Рецензент: д.е.н., професор кафедри менеджменту і маркетингу Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Благун Іван Іванович

Захист відбудеться «26» червня 2023 р.

Науковий керівник _____ Савків Уляна Степанівна

Завідувач кафедри _____ Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	6
1.1 Економічна сутність доходів, витрат та фінансових результатів.....	6
1.2 Класифікація доходів, витрат і фінансових результаті підприємств	11
1.3 Нормативно-правова база обліку та аудиту доходів, витрат та фінансових результатів.....	15
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПП «ОРІОН-А»...21	21
2.1 Організація обліку доходів, витрат та фінансових результатів ПП «Оріон-А»21	21
2.2 Синтетичний та аналітичний облік доходів витрат і фінансових результатів аграрного підприємства.....	25
2.3 Методика проведення аудиту доходів, витрат та фінансових результатів	33
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПП “ОРІОН-А”	37
3.1 Аналіз динаміки та структури доходів, витрат та фінансових результатів ПП “Оріон-А”.....	37
3.2 Оцінка імовірності банкрутства аграрного підприємства	44
3.3 Рейтингова оцінка фінансового стану ПП “Оріон-А”.....	49
ВИСНОВОК	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	64

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Головною метою компанії є отримання максимального прибутку при мінімальних витратах при підвищенні якості обслуговування клієнтів. Оскільки питання аналізу доходів, витрат і фінансових результатів стають все більш актуальними, то слід вивчати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації для вдосконалення бухгалтерського обліку, достовірності та повноти отримання доходів та зменшення і формування витрат. Варто вивчити способи посилення контролю прибутку (збитку). Не лише в аграрному секторі корпоративні фінансові стратегії реалізуються в тісному зв'язку з рівнем управління доходами та витратами. Доходи та витрати вважаються окремими засобами контролю, а аналіз їх структури та динаміки дозволяє оцінити послідовність змін, що відбулися протягом звітного періоду. Детальний аналіз показників прибутку та рентабельності, оцінка ймовірності банкрутства підприємства дозволяє сформулювати чітку стратегію розвитку, своєчасно реагувати на виявлені проблеми та покращити фінансово-господарську діяльність підприємства. Тому предмет дослідження завжди є актуальним і потребує постійного поглибленого дослідження

У вітчизняній та зарубіжній літературі, вітчизняних наукових виданнях великого значення надається обліку доходів і витрат. Українські вчені зробили значний внесок у розвиток теорії бухгалтерського обліку, особливо дослідження обліку доходів і фінансових результатів, а саме: Ф.Ф. Бутинець, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцев, Лінник, В.Б. П.Т. Саблук, Л.К. Сук, та інші. У вітчизняній літературі вказується на методичні та практичні проблеми забезпечення правильності ведення обліку доходів і витрат. Але не всі на думки авторів на ці об'єкти обліку прояснюють і усувають протиріччя, що склалися в теорії та практиці.

Метою виконання дипломної роботи є висвітлення основних аспектів

бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу доходів, витрат і фінансових результатів.

Залежно від поставленої мети визначено наступні завдання:

- визначити економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів;
- класифікувати доходи, витрати і фінансові результати підприємств;
- розглянути нормативно-правову базу обліку та аудиту доходів, витрат та фінансових результатів
- дослідити організацію обліку доходів, витрат та фінансових результатів ПП «Оріон-А»;
- ознайомитися із синтетичним та аналітичним обліком доходів витрат і фінансових результатів аграрного підприємства;
- вивчити методику проведення аудиту доходів, витрат та фінансових результатів ПП «Оріон-А»;
- проаналізувати динаміку та структури доходів, витрат та фінансових результатів ПП «Оріон-А»;
- оцінити імовірність банкрутства аграрного підприємства;
- визначити рейтингову оцінку фінансового стану підприємства.

Об’єктом дослідження є облік, аудит та економічний аналіз доходів, витрат та фінансових результатів на прикладі аграрного підприємства ПП «Оріон-А».

Предметом дослідження є комплекс теоретичних проблем, загальних положень, методичних і практичних завдань, пов’язаних з організацією, веденням та впровадженням ефективного бухгалтерського обліку, аудитом та аналізом доходів, витрат, фінансових результатів ПП «Оріон-А».

Методи дослідження. Теоретичними основами дисертації стали загальнонаукові методи комплексного дослідження. Для вирішення реальних проблем використовуються різні методи. Економіко-математичне моделювання, аналіз та синтез при вивченні актуальної нормативної та економічної літератури, методи фінансово-економічного аналізу тощо.

Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти, праці науковців та вчених, економічна література, дані бухгалтерської звітності, первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку ПП «Оріон-А».

Структура. Бакалаврська робота містить в собі вступ, три розділи, висновок, список використаних джерел та додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ» досліджено економічну сутність доходів, витрат та фінансових результатів. Під поняттям «фінансовий результат» розуміють різницю між прибутком (збитком), результатом (результатом), приростом (зменшенням) капіталу, доходом і витратами. Виокремлено класифікацію доходів, витрат і фінансових результатів підприємств та розглянуто нормативно-правову базу обліку та аудиту доходів, витрат та фінансових результатів. Основні нормативно-правові документи, які регулюють облік та аудит доходів, витрат та фінансових результатів є П(С)БО-15 «Доходи» та П(С)БО-16 «Витрати».

У розділі 2 «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПП «ОРІОН-А»» розкрито організацію обліку доходів, витрат та фінансових результатів ПП «Оріон-А», синтетичний та аналітичний облік доходів витрат і фінансових результатів аграрного підприємства. Облік доходів на досліджуваному підприємстві здійснюється на рахунку 70 «Доходи від реалізації» та 71 «Інші операційні доходи», витрат – 90 «Собівартість реалізації», фінансових результатів 79 «Фінансові результати». А також вивчено методику проведення аудиту доходів, витрат та фінансових результатів ПП «Оріон-А».

У розділі 3 «АНАЛІЗ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПП «ОРІОН-А»» проаналізовано динаміку та структури доходів, витрат та фінансових результатів ПП «Оріон-А». Здійснено оцінку імовірності банкрутства аграрного підприємства, а також визначено рейтингову оцінку фінансового стану досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

Таким чином, в дипломній роботі детально описано облік, аудит та аналіз доходів, витрат і фінансових результатів, які базуються на прикладі господарської діяльності ПП “Оріон-А”.

У першому розділі детально визначено економічний зміст понять «доходи», «витрати» та «фінансові результати», зокрема, трактування різних вчених. У додатках роботи представлені різні підходи до класифікації доходів, витрат і фінансових результатів. Законодавча база обліку та аудиту доходів, витрат і фінансових результатів поділяється на кілька рівнів. Перший рівень встановлює основи обліку короткострокових зобов'язань. Його зміст є обов'язковим для всіх українських підприємств, які не є державними. Конституція України є найважливішим правовим документом в Україні. Її норми зосереджені на економічних правах і свободах громадян та можливостях людей і громадян виробляти, розподіляти, обмінювати та використовувати матеріальні блага. Закон України «Про бухгалтерський облік й фінансову звітність в Україні» є основним документом, що регулює бухгалтерський облік в країні та встановлює правові засади організації, регулювання і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Основними законодавчими та нормативними документами є Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України та Господарський кодекс України.

У другому розділі розкривається організаційні та методичні засади на прикладі досліджуваного підприємства – ПП “Оріон-А”. Описуються основні аспекти організації обліку доходів, витрат та фінансових результатів на суб'єкта господарювання. Підсумок за інформаційними даними про доходи від реалізації сільськогосподарської продукції ведуть на рахунку 70 «Доходи від реалізації».

Кредит рахунку показує збільшення доходу, а дебет показує відповідну суму непрямих податків, які списуються в порядку закриття. Рахунок має субрахунки:

- 701 «Дохід від реалізації готової продукції»;
- 702 «Дохід від реалізації товарів»;
- 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами сільськогосподарської продукції територіями збуту та іншими критеріями.

Пасивний рахунок 71 «Інші операційні доходи» призначений для узагальнення інформації про доходи від реалізації продукції, а також інші доходи від операційної діяльності підприємства за звітний період. Кредит цього рахунку показує збільшення доходу, а дебет показує суму непрямого податку та амортизаційні витрати на закриття. Також описано аудит доходів, витрат і фінансової звітності.

У третьому розділі оцінюються досліджувані показники та виконується факторний аналіз фінансових результатів і показників прибутку. Оцінка ймовірності банкрутства компанії відіграє важливу роль для компанії. Сутність банкрутства підприємства означає нездатність виконувати свої фінансові зобов'язання. З точки зору фінансового менеджменту, банкрутство знижує реалізацію катастрофічного ризику того, що фінансово активна компанія не зможе задовольнити вимоги своїх кредиторів і виконати свої зобов'язання.

Банкрутство призводить до руйнування макроекономічної рівноваги. Від того, наскільки об'єктивно проводиться оцінка ризиків банкрутства компанії, залежить цінова та інвестиційна привабливість підприємства, що впливає на економічні інтереси держави. Тому платоспроможність підприємства підтверджується аналізом діагностики банкрутства. Фінансова санація – найефективніший спосіб запобігти банкрутству.

Список основних джерел

1. Абротіна М. С. Економіка підприємства : підручник / Абрютіна М. С. 2004. 528 с.
2. Бланк І. А. Управління прибутком / Бланк І. А. [3-е изд.]. 2007. 768 с.
3. Бондар Н. М. Економіка підприємства : навчальний посібник / Бондар Н. М. К. : А.С.К. 2004. 400 с.
4. Бухгалтерський фінансовий облік ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. [7-е вид.]. Житомир : Рута, 2006. 832 с.
5. Бухалков М. І. Внутрішньогосподарське планування : підручник / Бухалков М. І. [2-е вид.]. 2001. 400 с.
6. Макконнелл К., Брю С. Економікс / К. Макконнелл, С. Брю. 1999. 984 с.
7. Економічна енциклопедія / Відповідальний редактор С.В. Мочерний. — Київ: Видавничий центр «Академія». Т. 1, 2000. 863 с.; Т. 2, 2001. 847 с.; Т. 3, 2002. 952 с.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної ради України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15>.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]// Відомості Верховної Ради України 18.12.2016. Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv/page 3](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv/page%3).
10. Положення (стандарт) бухгалтерського облку № 15 «Доходи»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290. URL: [http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ z0860-99](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99).
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

12. Задорожний, З. Р. Внутрішньогосподарський облік: методологія та організація [Текст] / З. Р. Задорожний. Тернопіль, 2007. 141 с.
13. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/49/3605.html>.
14. Крушельницька, О. В. Управління витратами [Текст] / О. В. Крушельницька. Ж. : ЖДТУ, 2005. 196 с.
15. Добровський В. М. Управлінський облік : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В. М. Добровський, Л. В. Гнилицька, Р. С. Коршикова; за ред. В. М. Добровського. – К.: КНЕУ, 2003. – 235 с.
16. Турило, А. М. Управління витратами підприємства [Текст] : навч. посібник / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 120 с.
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.10.1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.zakon.nau.ua.
18. Скрипник М.І. ЗАТРАТИ І ВИТРАТИ: ПРОБЛЕМА ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТЬ / Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 1(13). 2009. С. 236-240.
19. Вороніна О.О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2009. 25 с.
20. Скалюк Р. В. Економічний механізм управління фінансовими результатами промислових підприємств: теоретичні основи забезпечення функціонування / Р. В. Скалюк // Економічний вісник Донбасу. 2011. № 2. С. 86–93.
21. Скалюк Р. В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств / Р. В. Скалюк // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2010. Вип. 18(1). Економічні науки. С. 135–141.
22. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Н. М. Ткаченко. 5-те вид. допов. і перероб. К.: Алерта, 2011. 976 с.

23. Худолій Л. М. Теорія фінансів: навчально-методичний посібник / Л. М. Худолій. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. 167 с.
24. Чебанова М. С. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / М. С. Чебанова, С. С. Василенко. К.: Академія, 2002. 671 с.
25. Податковий кодекс України від 1 лютого 2016 р зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
26. Нападовська Л.В. Управлінський облік / Л.В. Нападовська. К.: Книга, 2014. 544 с.
27. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : [навч. посіб.] / В.В. Сопко. К. : КНЕУ, 2006. 526 с.
28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996–XIV зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс] / Офіційний веб- сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
30. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України 30.11.99 р. № 292. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.12.99 р. за №893/4186 (із наступними змінами і доповненнями). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
31. Порядок подання фінансової звітності: постанова КМУ від 28.02.2000 р. №419 (із наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
32. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=240945.

33. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: наказ Мінфіну України від 31.03.13 № 87 [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

34. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» N 353 від 28.12.2000. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>.

35. Наказ Міністерства фінансів України «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» від 02.09.2014 № 879. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 01.03.2022 р.).

36. Міністерство аграрної політики України. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств від 04.12.2003 N 37-27-12/14023. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1402555-03#Text> (дата звернення: 01.03.2022р.).

37. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318.

38. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-14.

39. Біологічні активи: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 30, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790.

40. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 9, ст.50. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 01.03.2022 р.).